

ען אונד מיט לאכענדיגער טענהס אים פער אונד
אפערדיגלייכקייט דא וואקאנטן ראכענאסאט-
טער צו בעטענען בעשערעס ונד מיט האסער
נענטהויאט פערצייכענע ונד אונד פריי
ליכע טהאט זאכע דאס דע ווע-
ניגען וונגען דאכבייגער ווע-
כע אויס דען ישיבות קאממען
איהרע וועלכען קענען טי-
סע אים פרייוואט ווענע צו פער-
פאלק קאממען אונד ונד אפפעסלי-
כען שולען בעשטאנדענע פריואטפריינטען בע-
שערעס ונד וך דא פארניקטען צור בעלידיגע
דער מאטריקענאמטער אנצאייגען.
אום יאהר 1887 האט דאס צאל דער בים
האדען קולטורטיסטעריום אין ווישען מאטריקע-
נעצערקס-אנגעלעגנהייטען אינגעליפענען נע-
שאפטסקקע פרייטע וועלכען דאס האפן
שריט טען מיט פרייע האבען ונד אונד האפן
אפעציינט דאס דא מיטען מאטריקענאמטער
אירע איםאבע נעישערהאפט דערליפענען נא-
צייען האבען ונד אבער אונד עפארקען דאס
היינט אונד דא מאכע נאטריקענאמטער אירען
וירקונסקייט אפעשרייטען וואס אדאס צו
אירע פעראוסהיילען זאם. — לעטצטעס
פערנאמאטע אונד פאלענדע פערטע דע אים-
מטריקענאמטער דער מאטריקענאמטער אים ווענע
דער לאבליכען נעמינדעפארשטאנדע צו נע-
פערלען.

1. דא אונד מאטריקענאמטער האבען וך
אין אירע אטליכען טראטיקייט דערלידן אונד
דא אינטראונד דען אין דען בעצירקען פארקא-
מטענען מאטריקענאמטער אונד דא איםאכ-
נונג דער דעם מאטריקענאמטער נעמינדענען אים-
ענע צו בעשטאנדען דא איםאכע — וועלכע אין
דער ערסטען צילע דעם טעקסטעס מיט אים
50 קע-טענענענע אונד צו פערזענען ונד מיט-
מאטריקענאמטער ווענענענען וואס אין דא
מאטריקענאמטער נעשט איםאכענענען ווארע דארף
אונד אין דער הויכען אפעקטען דער איםאכענע
ניכט פארנימען ווערען.

2. יענע פארשידען וועלכע וך אין דען מא-
טריקענאמטער ווענען איםאכענע ווערען וועלכע
וונד אונד וואלכע פאלכע בעצירקען דא אין דען
מאטריקענאמטער ניכט פערזענענע ונד מיטען
האדען אנצווערען ווערען וך ווענען דער ער-
לייכעס צו נאטראליכען איםאכענענענע
דער פראנצוישען פאלכע דאס בע-
שערענענע נעצערקס-טענענענע אונד דער
ביינענענענענע צו ווערען אונד דא צו

אינטראונד נאטריקען דאטען וואינע דא אפען
דער דא לעטצטערען בעראפטיגענען נאטריק-
ווען צווישען איםאכענענע דער מאטריקע-
פירער אונד אונד ניכט בערעכטיגט
צווישען פערלעך אונד איםאכענע-
מען אדער אונד נענענענע פאן צווינענענענע
מיט אטליכעס צייכען אונד אטליכענע פערען
הענע צווישען איםאכענענע.

3. קאפילאציאנע (קאפילאציע) קאנען נע-
דאן פאלגאנע ווערען ווען דעם שריפטען דער
ביינענענע אין אונדענע בעצירקען ווערען ווע-
שריפטען בעשטענען ווענענענע אים נעכטע-
אונד פערקענענענע צווישענען דאס נעכטענע-
נעשטע מיטען איםאכענע אים דעם מאטריקענאמטער
דארשטעללען אונד דער בעשערענע נעכטע-
פאלכע ניכט אינטעראונד וואס מיט דא פארשידע
— וואס אים פארנימענענען פערטע בעצירקע-
אנצווערען ווערען דא פערזענעס צו נא-
טראליכען אינטראונד צו ערלענען אין בע-
הוקונסקייטענענענע פאלכען נעשטענע דאס
האדען קולטורטיסטעריום איםאכענענע דאס
אין ערמאנענענע דעם מאטריקענאמטער דא פרי-
אונד אונד דער אונדענע צו פערזענע שטענע-
דער צווישען פאלגאנע ווערען דאס מיטען
דא פארשידען פאן פאלכע צו פאלכע אים דא ער-
לייכעס ווענע בים מיטענענע אונדענע.

פערשידענע ווארטער.

1. קרייז אדער פרייע דען?
דאס רויסשע נעשטענענע פערשטענענע
דאס בעשטע אונד דעם צאל פיר
דא נענענע אל פאלכע בעשערענע דא
נענענע דא וואס שרייען בעפעס-
נענענע אונד אונד פערטען קאנען ווא-
אס אונד אין אונד מיטאילאונד קאנען ווא-
— נאך ווארשיינע פערזענע ווערען נעשטע
האדען דעם אונדענע שטריפטען ווענענענע ווא-
נאך אין דען קרייזענע שטאטען רויסשע-
אין אטליכע אונד קאנען ווע-
אונד בלאקקירענע פערזענע אונד
דער אונד קרייז פאן פערזענע אונד
רעקאנענענע ונד אונד איםאכענע פארשי-
נעשטע.

2. דאכבייגער - אונד אטליכע
צו אן וואס אונד טענענענע ונד דאס
ענענענענע דער אכטענע פאן דא ווענע
מאטאט דאס ראכענאסאטע און סולאדי-
שאטע אונד אונדענע דער עשטאנד דעם

דא ווערען דאס שריפט
1. (איינ פערלויסט ראטע-
שילדע) אים לאנד אן ווער נעמלענע;
לאנד דאטשילדע דער שיע דעם מאקרווועס יא-
מאטריקענאמטער בערייטע אונד דעם ללאדי-דאס-
פער אינגעליפענע אים דא רוקפאארט אנצו-
שאטען אונד ערזענע דעם נאטריקענאמטער מאינס-
שאטע דעם סולאטע ווענען איםאכענענע און קאנ-
סטאנטאפל צו פערלענענע פערלענעס דער כא-
דאן ווערען דאס שריפט.

2. (איינ פערלויסט ראטע-
שילדע) אים לאנד אן ווער נעמלענע;
לאנד דאטשילדע דער שיע דעם מאקרווועס יא-
מאטריקענאמטער בערייטע אונד דעם ללאדי-דאס-
פער אינגעליפענע אים דא רוקפאארט אנצו-
שאטען אונד ערזענע דעם נאטריקענאמטער מאינס-
שאטע דעם סולאטע ווענען איםאכענענע און קאנ-
סטאנטאפל צו פערלענענע פערלענעס דער כא-
דאן ווערען דאס שריפט.

3. (איינ פערלויסט ראטע-
שילדע) אים לאנד אן ווער נעמלענע;
לאנד דאטשילדע דער שיע דעם מאקרווועס יא-
מאטריקענאמטער בערייטע אונד דעם ללאדי-דאס-
פער אינגעליפענע אים דא רוקפאארט אנצו-
שאטען אונד ערזענע דעם נאטריקענאמטער מאינס-
שאטע דעם סולאטע ווענען איםאכענענע און קאנ-
סטאנטאפל צו פערלענענע פערלענעס דער כא-
דאן ווערען דאס שריפט.

4. (איינ פערלויסט ראטע-
שילדע) אים לאנד אן ווער נעמלענע;
לאנד דאטשילדע דער שיע דעם מאקרווועס יא-
מאטריקענאמטער בערייטע אונד דעם ללאדי-דאס-
פער אינגעליפענע אים דא רוקפאארט אנצו-
שאטען אונד ערזענע דעם נאטריקענאמטער מאינס-
שאטע דעם סולאטע ווענען איםאכענענע און קאנ-
סטאנטאפל צו פערלענענע פערלענעס דער כא-
דאן ווערען דאס שריפט.

5. (איינ פערלויסט ראטע-
שילדע) אים לאנד אן ווער נעמלענע;
לאנד דאטשילדע דער שיע דעם מאקרווועס יא-
מאטריקענאמטער בערייטע אונד דעם ללאדי-דאס-
פער אינגעליפענע אים דא רוקפאארט אנצו-
שאטען אונד ערזענע דעם נאטריקענאמטער מאינס-
שאטע דעם סולאטע ווענען איםאכענענע און קאנ-
סטאנטאפל צו פערלענענע פערלענעס דער כא-
דאן ווערען דאס שריפט.

נעשיכטע

דעם אונדאיישען פרייהיטסקאמפעסע.

(11 טען פארשטאנדענע)
10.

דאס טייכען דער האפארטיא.
אונדאן ווענע פערשטאנדע צו בערייכע ווא דאס
היינטענענענע דער דאטליכע האפארטיא אים דע-
נע צילע צו בערייכע דער העפעט דא דא קראפט אונד
טעכען נענע דאס אינגענע מיטענענענע נענע אונד
אונדאן דאסם שלאנגענען ענטשענען צו דערשעל-
לונג דער ארטונג וואל אטענענע און אונדאן מיליא-
רש אינשטיגען אונד דאן נעשטיגע אונד דאס דעם
דער וואסען דעם אונדאיישען טייכע ווא פערשטאנדע-
מאטענען רעכטע נעשטען דאס ווא דער פלאן דער ווי-
נע דאטשילדע וועלכע דאס נעשטענענע דעם ניש-
נען מאטריקע איםאכענענע.

פארשט דעם אונדאיישען ווענענענענע האפעט דער
קאנע אין אונדאנענע אונדאיישע קריגעס אונד פ-
נאטענענענע בענענענע נון שאט דא האפארטיא
און אונדאן מיט דער פארזענען הערן און דער עקקען
דער שטאטשילדע אטענענענע שוילדענענע דאס
אטענענענענע שטאטשילדע בערונג דאמאלס 1800 מיל-
לואנען נולדען אבער ווען שילדען האפעט אטענענע
האנע שוילדענע אונדאנעס נעשטען דא ווענענע עני-
וונ אים דאמא אונד וואס ווען אונד צושיפטענע אונדאנעס
פארזענענענע דען אים צו שיער בעשטיגע וועלכע

ווא אונדענענענע אונד דא פארזענע ווא דאס
עס אים דע אונדענע ווען וועלכע אונד אין אונדענע
דען צווישען איםאכענענע בערייטע ווא דא אונדענע-
נענע דעם אינגענענענענע דאמאלס פארשי-
לענע אונד ווא פאלגד אונד דויכצופארקע ווענע דאדורך
נור דער פרייע אים אינגענע בעשטענע ווערען.
פער קאנעס פאן פאן דער אונדאיישען נאציאן
אונד ניכט פערלענע ווען דא האפארטיא וואלכע
ענענענענע אים יעדען פריי דא ווענענע בלאשער
שילדענע דער ווען נאך דען צוועדענען ביאנע דא
עקלארשען אפען דאס ווענע אונדאן דא שטאטע-
שולדע ניכט פערלענענע פאן אונדאן דען קריגע-
קלאזען אונד עס מיט וואפענענענע ערזענע ווערען.
דאצו קאנע דאס אונד ווענע מיטענענע מיט
ווענע אונדענענע אונדאיישע דא נאכע שריפט ווא-
דורך דאס פערלענענע ווענע אונד אונד דעם אונד
נאציאן מיטענענע פאן פאן צו פארשטאנדענע ווא-
דען אין אונדאנע דער דא ניכטע דער אונדאיישען
ענענענע אונד דעם לאנדאנע פיר דא אונדאנענע
דער שטאטשילדע אינגענענע ענענענע שטאט
ווענענע צו בעלענען.
שילדע ווארע דא בעצירקען צווישען פאסע
אונד ווען ווען אונד דורך פארשטע דא האפארטיא
קלאשענע בימאלל דאצו עס ווארשט אונד אירע
שילדע.
לייכע ענענענענע דעם דא אונדענענענע אונד-
מישונג דער אטענענענענע ענענענע און דא ווער-
פראנע שריפט.

דער רעסס אבער אים קארבע הייע
אין דריי נליעס שטיילע צו שטיילען וויא.
דער רעסס דאס סינגע איינשטינדען דאבייא.
נאך ווילל איד, מייע זייענען אויך פראגען
ווער קאנן דאס רעסס נוינגצאהל מיר זאגען?

הירא

(מאת החכם מ. ציוויל, בודאפעסט)
ישני שמות באותיות דומות, רק במספר הן שונות.
א) אהרן נובל: קורות לב כילי מאיר השחרן,
מעין עזרת עמיתו רועי רא נכסרו;
רחמי שחת מעשרי ותרתי,
לא הכיר שיע ודרי, ולא חתן מלך.
נוו אהרן, להמות משפט נכרו;
וינפשו ה' והובל לקבר.
ב) שמש נחש יצא צפע, אם כחומר חיים התכחתי,
כרו הדך לבן שמה הוא, בין עוכריו המצאתי.

אייראלאונג דער ראטהועל אין נ"ו 12.
דעם פארשטייען:
(רעכענונגסאייפאנאכע)
דער ארבעטצע זאָהן בעקאסט 18
דער שטיינערע " 12
דער נוינטצע " 4
אונד דער ריכטער " 2
צוזאמען 36

דער הורה

1. רבב פיער (שמות י"ד ט'): 2. רבב ורלב
(דברים כ"ד ו'): 3. רבב בן רמין (ש"ב ד' ב'): 4. רבב
אבי עטובים הנוה (דברי לית יוד): 5. רבב אהרן
הרומי שער האשפות (נחמי נ"ו י"ד) — אם התכחתי וחי
בבב בן אפיים (מדרש ב"ר ל"ח), בבב בן נטיסין (מכילתא
מ"ו כ"ה), בבבין מרין (ישעי' ס"ו ו') ופעל החכר בבבך.

ריכטיג האבען געלאזט:

ב' י' ד' ע, דאס העררען, סאלאמאן רויכטער —
ווערענער יעס שניפער — מ' סינעס, שלום סיל —
ווענטשלא, אמיער ווייס — אונגאריש קאלויץ לעק —
פאלד ווייס — ענאע פערט, סאלאמאן רויכטשניין — קרא —
וויא א. א. שויקן — ווענטשען, דר' מ' ראטענבורג —
ה' ס' מ' א. וואלאנא — פאקא, א. ו. ווינצוי — סימא —
פארע, סאמיל בערער — מארוואש.

דאס ד' י' ש' ש' ע רעכענונגסאייפאנאכע, דאס ראטען;
סאמילע לאנג — איראק, בעסט' לעוו — סהאלאמא, זארא
זארי פערדך — ש' א, איהעלי, זאלי פריעדמאן — מיג —
האשע לויא קריין — מ' סאלאמאן האנז אונד דאז ליכט —
מאן — ע' אורזוי אונד דאס העררען: מ' סת' ראש —
דאס-פאקאלי סאמיל אונגאריש — יאסענעסא, סאמיל
פאלאק — וואישען, דאוויר הערמאן — בודאפעסט,
אונגאריש בארעז — שטיראק, ע' קעטשענאייס — אכט —
ראנץ, מ' כלום — סימא-ראק, ראכט ע'ס האנז — אלט —
בוטשויץ, וויהערעס פאקאש אונד איעקאדערע ויכע —
מאן — שטיראק, י' ווערמאן, מ' ווינצוי אונד ה' ס' וויס —
סאטאר.

דאס ה' י' ה' ה' דאס העררען: נתנאל מ' לעוו —
סוהאלאמא, אשר אטל ווינצוי — פערדע, ב' ווינצ —
ש' שיינ — היראש-נעפעס, מאיר קליין — מ' קאפאן, איצק
נייסמאן — ל' ראזנבערג, מ' ב' בלאס — ערלי, מאיר
שיק — מארווא, איהוס י' פריעדמאן — פארא.

הומאריטישעס.

שעריצאטהועל
(פאן הקרן סאמיל ווייס אין אונג קאלויץ).
בוים פדוראזי אויס פאראן,
דאס סאלוונע האט ע'ס הינטשן,
בייא ערענטמען אויס פאראן
און ד' הינטשן צו פערדען.
אייראלאונג:
י' א' סאמילעס LAL

פרייטאגס פאליעטאן.

פריידענוואַכע איינעס הויורערס.

(15-טע פארשטעצונג)

VI.

דאס שטארטען ע: נ ע ר ל י י, אין וועלכעס
אונזער הויורער יעשעס קאם, האטען אויך דריי יודישע
פארטייען מיט דענען ע' אין פריינדליכעס פערקער
שפאנע, אבוואהל דעזעלבען אינעם אינאנדער אימער
אין אינאיינעם רעכטען.

עס וואר אין נאָסער איינפירן אין דען פארשטען,
דענן אין ערשטע דעיעס עראייניגט וואר פארענאערלעך:
קראצעניס האנען, האטען זיך אים פרוסע עטליאקס
אונד וואר אים יאקאב, אלס יאקאב אויס דעם נאסערו
פראס, פארס איינפערטירען וואררען, האנען וואר אין
פריע פערטוישען יודישעס פארטען, אין וועלכעס זיך דער
ריכטליכע רעכענענענענענענע קראצען פערליכעס האט-
טע דאס פערטאלטעס בליענע ניכט אונד פאלען, האנען
בראכען אין פארטען צור וועלע, וואררען פערטאלטעס
אונד שרייטען זיך איינס וואסער, דא ווא דער נעדיכע-
טע פערטאלטעס האטען אונד פערטוישטירען וואר.

עס בענאנן נון אין פרייטאגס דאז, ווער דאס אונ-
שולדיגע נייענפארענע קינד איינפערטען זאלי, נעמאנר
וואררען דאסען ערשט וויסען, יאקאב, דער איינפארע
אבער נעמאנענע הויורער, נאח דאס קינד אונד בראכען
עס אין איינע קליינע נעכענענענענענע, ווא איהם אין איי-
נער קליינען הייפע איינע פרייע זעלע וואררען. עס וואר
דאס ערשטע אונד לעצטע מאנר ווינצוי ערשטען, דאס איהן
אלס קינד אויך דעם ארבע נעמאנען האטען. פרייא דאן-
לע — נא אויך נאכט — וואר ווינצוי יאקאב פראס
דאס היינליכע שטייבען אונד פארט דאס בעשלאשעניס, נע-
שפאלענעס נאך אכצוואנציגער.

דאס ניכט פרייא לעיעס פאר פריידע דאס איינע
פאלען, א' מין נאסען? דיען א' דאס אויס יא דער
יאקאב וואס מאכט דאס? וויא נעמאנע דענער סאטענע?
... דאך וואס ביינעט, דאס דאס פיר אין קינד? ...
"סאטען" ערשטענענע ע' "אך קענען זיך איינע
ווייס דאס דאס נייענענעניס ביכט איינע נען איינע
וואררען אכצוואנציגער, דאז אונד האטען אין איינע ביכטען און
זיך דענען ערשטליכע מיר האטען פריידע מאכען וואררען.
דאך נעמאנע דענען ביכטען ניכט, ווענן דאס ניכט איבער-
ציינט ביכט, דאס דאס איינענענענעניס נייער פליכטען זיך
אונד היינע ערשטע קליינע נאכטליי ביינען. ווער הייע
דענען קינד איהם דאס סאטענענע דער אונגליקליכען
האנען, פאן דענען ענדע דאס נעמאנען האבען ווייסט. עס
ווייל זיך הייע נעמאנר דעם איינען וואררענענענענע אונגער-
טען, דעסען שיקאקא מיר צו העררען ענעם. מארע, נאסע
איהם פארטע דער וויסען אונד וואררען דאס האט ע'
היינע מינע שרייטע הייערע נעלעקס, אויס זיך דעם
פערטאלטענען וואררעס אונגערטען, דאס ביכט יא זא
נוס, ניכט דאס דאס קינד אין פאלענע אונד ערשטענענענענע.
אך צעהלע זיך יארליך 24 פארטע, אבער ווענן עס
ניעמאנען, עס מוסס הייסען, דאס סאטענע ע'ס, אויס
ע'בארטען."

מאריע זאח איהן נעמאנע דאס אונד שפראך: "וויא
קאנן איך זיך איינע זאכע ביכטע פאלענען, פרייליך
ווערע איך דורך ווא קליינע אכצוואנציג ענענענע זיין
אבער איך הענען: איך ציענע מיר דאס ניכט אונד
האבע דאן אן איהם איינע פליכע אונד שטייטע, ניכ
דער דאס סינע. עס זאל איינע מוסטער אן מיר פירען,
איך ווייל ע'ס מרייך פאלענען אונד בעוואנען."
יאקאב נאכ איהר צוואק פאלען נלייך פיר איין
האלבעס יאחר אונד דאס נעמאנע וואר נעמאנע.

נון נינע יאקאב אן זיין נעמאנע, אויס זינע וואררען
אנצוויינענען ע' האטען נענען ערשטליך, אבערס וואנע ע'
צו זיך זעכסט: "איין שאקע מאן וואר דער היינע אין
דענער פיר זיך עראייניגטירענע וואכען איך קאנן זאפיע-
דען מיט פיר זיין, איך האבען אין נענען ווערן נעשע-
טעם. אבער וואר איך ניכט לייכטליכע וויא זאל איך
24 פארטע יארליך העררענענענענע?"

ע' בעשלאשען, אין זינעס "הויספאך" אין "קאנאך"
צו ערשטען פיר אללעס, וואס ע' — וויא צום שטיינעל
דענען וואכען — דורך דאס בעוואנענע נאדע נאסעס

פערטענען ווירר, אין דענען "קאנאך" פריי ע' נלייך דאס
נעמאנען סאטע פארטענען ערשטענע נעלר איין, פאן דען
זען, בעוואנענען פערטענענען וואללע ע' דאס פאלענע-
נעלר פיר דאס איינע קינד בעשפרייטען אונד אים איבער-
נען נאך שפארטען, אים ביהער לעכען, אויס נעמאנענע-
פאלעס אויס דעם בעוואנענענע פערטענעס דאס צום
פאלענענע נעלר נעמאנע ערשטענע צו קאנען.

(פארשטעצונג פאלעס)

האנבורג

אין דער נעמאנע ד' ע' ס' (קאמפאט סאלא)
איהם אים 11-טען אפריל ד' ה' דאס שטעללע איינעס
פארטענען דער איין נעמאנע בעל תפילה קורא
שוהט זיבדק איינע צו בעווענען, דערוועלכע האט
אויך פיער צו לערנען אכצוואנציגער קינדער צו אונ-
טעריכטען איינע צוויימאל וואכענמליך אין דעם
מארגען איינע פיערענענענע ערשטענע דאסען
דאס פיערשלאכטען צו פעררענען, מיט דענער
שטעללע אויס אין יאררענענענע פאן 300 פל,
אונד פ' ד' י' ע' וואררענע פערטענען, ערשטע-
מארגען, וועלכע ניר קליינע פארטענע האבען, ציינ-
ניכטע איבער איהרען ביהערענען וויטליך-רעליגי-
אזען לעכענענענענע אונד נעטע קבלות פאן אנה-
קאנענען ראכטענען איינפירען קאנען, וואללען
איהרע שרייטען איינפירען, — ניר דער בערשענע
ווייר צום פראכעפארטראן צונעלאסען אונד ניר
דעם אקצעפטרטען וועררען אן רוינע- אונד איבער-
וועררענענענענע 15 פל, פערטענע.

De c.s. Comitatu Tolnau, Jänner 1888.
PHILIP POLÁČSEK, Vorsteher.

האנבורג

אין דער אויך נעמאנע ד' ע' ס' א' א' א'
ע' ל' ע' אויס דאס שטעללע איינע נעטען קא-
מאנר דער צענליך שוהט זיבדק וקורא זיין מוסס
אם 15-טען מארגן ד' ה' צו בעווענען, יאררעס-
נעמאנע 350 פל, פיינע וואררען איינע האלבע
שוהט, ערשטענענענע וואללען איהרע נעווע
ביי 25-טען פ' ב' ע' ר' א' אן דען נעשפרייטען
ריכטען.

Tápjo-Szele, 26. Jänner 1888.
ADOLF KLEIN, Präses.

האנבורג

אין דער העררען ארטהאראסען אויך, נע-
מינע אויס דאס שטעללע איינע סיכטען פא-
בעטערס, דער צענליך איין נעמאנע בעל קורא אונד
שוהט מוסס זיין מוסס, פאן דאס איהר בעל
מיט דעם וואכענמליכען נעמאנע פאן 5 פל, איינע
פ' ר' י' ע' וואררענע צו בעווענען, —
בעווערבער מוססען מיט קבלות פאן אנה-
קאנענען ארטהאראסען ראכטענען פעררענען
זיין איינע זיך איינע פראכעפארטראן איינפירע-
נען, רוינענענענע וועררען ניר דעם אקצעפטרטען
פערטענע.

Diós-Győr (Com. Borsod) 29. Jänner 1888.
IGNÁCZ HORN, Präses.

של פסח.
שלוואוויטץ של פסח מיט הכשר פאן הרב
נאנאן אבד דרש איינע רעציינע בעסטע
קוואליטאט פעררענע איך מיט אכצוואנציג
אין נעמאנע 20—50 ליטער פיר 86 קר. פיר ליט.
34 — 100—50
33 — 250—100
אין נעמאנע פאן 250 ליטער איינפירערס 80
פיר העקטאליטער,
אללעס זאכט פאס, אכ באהיטשאצאן
Szilágy Somlyó
Baruch Steiner,
Sliwovitz-Händler in Szilágy-Nagyfalu.

דעמטער פיער מעטערענעמער שמעלעצן אינעם
אונטער דעם מיטער דער ליקאר-פאבריקאצאן
מיטעסטענס 100 גולדען שטייער יאררליך בעצאה-
לען אדער איינען יאהרליכע פערקעהר פאן מי-
דעסטענס 5000 פל. נאכדרייען - דיעזע פערארדיגע
טריטט אס 1-טען אפריל 1888 אין קראפט אינעם
ווי דער שטייער-בעפרייטונג-געזעץ שפאטעס-
טענס ביו געדע פסקה דער פראצעדורקאצאן צו
אבעררייכען.

* (אויסער דער דער ווי ענין און
קויסטען אויסשליסליך ווען צו פיראדערע
האבען צו דיעזען מיט און דער דאמיגע און-
מיטמיטענערהער קאנעליעס פערטער נע-
צאכט ווערען. אין וועגען בלאטע ערצאגערע
פאלגענעס אים דעם לעבען דעם ערדן פערטער
עס וואר צור אלס דעם באזען אין שוואיג
וואר אינעם יעדער באדעאנער אים שטארק וואר,
לויטען אבערע און פראשטאלען. צו דיעזער
צייט פירען וואר אינעם נעגעלעשאפט אים
הווען דעם באדעאנערס מי: הווען האסטען וואר א-
נעע יודישע מיליאנארע פערזאנלעכע דער
אבער פערלעבן אין געהאבענע טעמיטען צו יעד-
כער פערשערענע קאנטלער פור געלד נעט שפי-
ען און פארשטעפליכע נעטראכע נעט ביינע-
טראגען האבען. דיעזע לויטען אבערע ווערער-
האלטען וואר אים און ווער מאן אונטער-
וועלט און אפגעלעשאפט וואר קראפטיג פארשטע-
ווי א איינער צייט בעטערקען דער נעגעלעשאפט
אן דיעזעס וועגן מאנע אינעם בעאריעדע טרייע-
קייט דער ערד דעם הוועס נאך און וואר ביי-
וויטע און פירלעט אים און דער זאקן. דער
ווען קראפטיגקייטען נעטראכע אים ער ליע-
בע דאס אבער ווען געליכטע עפיווא אינעם-
מיטעטס וואר וואר ער. וואר קייט איינעם
צווייטע פארדאנען וואר. דער באדעאנער
טראכטעט און און אים און אדערען מאנע
האנדלעט ער אים דאס ערנעטעס איינער און-
טער וועגן נעטראכע פארדען איינעלעשטען וואר-
לען און עס ווארען באאנע אפטייען גולדען.

דער קראפטיגקייטען אונטער דער דעם פאר-
פירער און דאקטארזייט. ער ווארדענעט ביי-
דעם אין נעטראכע און ווארדען אפערע רייכער.
און וואר דאקטע ער ווען ווישען ווארדען-
טען דאמיט דאס ער היינט אים נעטראכטער
העמערע ווען דער ווען איינפירטער דער ערנע-
לען קראפטיגקייטען. דער הויך ווישעס געלד
צו איינער עקוויטען נעטראכע וואר. אים נאכדרי-
נעטראכע אדערער. אים דער ווילדעסטע ווענער און-
מיטעטס - קאנעליעס פערטער.

* (פאן דער קאלאניע פתח
תקוה) דעם און ווערואלעס ערשיינענען-הבולען
נעטראכע וואר דאס נאכדרייען. דאס אין דער פא-
לאכטענעווישען ווישען קאלאניע פתח תקוה אין
בליטנער שטריט צווישען דען ווישען קאלאניעס
און אראבישען הויטען אונטערבאבען וואר. אין
אויפגעהר דער קאלאניע און מאהאדעאנער אים
בארדאקא) ווארדען דען אראבען און נאכדרייען
ווארדען וואר ערדערע דער ווישען קאלאניעס
פערטראכטען.

* (דער בריד דעם יידישן און
ש פירט און ווארדען און אונטער נעטראכע
טען ווערען. דאס פערטראכטען איינעם צום
נייבוי ווערען אים וועגן דעם אפגעטויכען קא-
קורעס פערטראכען. דאס אפגעטויכען ווער לאנגסטעס
ביו 17 טען דער נאכדרייען און אדער דעם טע-
קראפטיגקייט דער פסקה און דער ווערואלעס
צו אבעררייכען.

* (ש פירט און ווערדען און אונטער
דאס מיטעטערום האט דאס שפאטען דעם פער-
אינעם ביקור הוליו און נאך - בערענע נע-
נעטראכען.)

* (דאס אלטע טען לייטע ביי-
דאס פירט און ווערדען און אונטער נעטראכע
ווארלעט וואר אין אלטער מאן פאן דער הווען
קענטענענען און דאס דאמיט שפאטען. דער
נעטען דעם וועגען קאפערע דייטשאנע אונטער-
נעטע דער אלטע און און און און און און און און
דען וואר אים לעטסטען איינעלעכקייט ביי דען
קראפטיגקייט און ווערען און פאם טראכטען
און דער לעבעסאפערדרייסען ווארדען און
שפאטענענען און און און און און און און און און
הערווישענען דאס ער האטן און און און און און
היינט און און און און און און און און און און
וועלכעסאפערדרייסען נאך דער געוון און דאס
ווער פיר ווען ערשטען און ווארדען דאס און דיעזער
פערשפרייטע ווי א איינער צייט ניטס נאכדרייען
קאנען. דער פאכער ערנעטעס און און און און און
מיטעטע 111 יארע אלט.

* (דאס און ווערדען און אונטער
טען און ווארדען און אונטער נעטראכע פער-
טען און און און און און און און און און און
ווער און ווערדען און אונטער נעטראכע פער-
טען און און און און און און און און און און

אינענענעט

היינט טענענען ביי דעם ווערדען דעם האטן
המפרסם וכו' קטית מיה אצטור ער וכו' און
היינט ביקור אונטער ווארלעט ביינום לקבל עליו על

מסמרת הק להיות נשיא כוללנו למלאות מקום
הנאון הנשיא מהו חיים צבי מאנטימער וציל והנהו
מוכן לקבל כסף נדבות מנכבא כוללנו נדבות היחידים
העולות ירושלימה - למחות אחיו אבינו כוללנו
והנה מנישים להנאון הנשיא חיי בשם כל בני כוללנו
תודה וברכה וחומים בתפלה ביי יארד ד' ימיו על
כסא הגדול תורתנו הק' ולהאריה ולחוק דת
והאמנה הטורה ער ביי ימיו שילוי. כבוד.

עיקר ירושלים ער ביינו שבט רחמים לביק.
טובי ומחלי כולל עסטרוד-אונטער בעהמען מעהרן.
נאם טובי און נאלד בערנע ער.
נאם משה נחום כהרמ וול וואלענע ש פירן.
(חובם הכולל)

ראש השנה אים גלות.

עס וואר אים יארדע דעם פירוידישטראנגעס
1846. דאס נעפולע דער נעטראכע - לייכטיג
און דער ווערואלעס ווערען בעהמען מאכטע דאס
העצען. דאמאלס מאכטע דען אין איינעם טיילע
דעם אונטער ווערען ווערען און דאס געזע-
נעס נאך דער ווערואלעס רעפארמען נעטראכע.

דאס שטענענענען האבענער אונטער
האסטען וואר און און און און און און און און און
איינע שטענען און ווארדען דער ווערואלעס ווערען
צו בעראכטען. אים אדערע בעהמען קראפט צו
פערלעכען בעהמען וואר וועס אים אדערע
טעטע אים דעמאנעצאן צו וואר מאיטעטע דעם
קאני צו עטענען.

בעפאן דיעזע דעמאנעצאן בייס מאדערען
איינען נאם פאן וואר עס נעראכטען בייס פא-
ראן און און און און און און און און און און
ווערען און ווערדען בייס קראפטיגקייטען נע-
פירואלעס.

דער בארן נעפאנע דאס ערשטענע דער-
דען ווער פירערליך און ווארדען אונטער אדערעס
ווארדען וואר וויסעט אדער ווערדען פאם
לכות און ווער און פירלע דאס בעהמען
נעטען פאם ווער און און און און און און און און
אפערדריי און אונטער. ווען און און און און און
נעטען און קראפטיגקייט בייס פערטראכען ווערען
ווען דיעזע וואר דען ווען נעטען קאנען לאכען
נעטראכטען וואר און און און און און און און און
דעזען נעטען און און און און און און און און און
לאכען ווארדען מיר דאס ביינום פאם הערען
מיטעטע.

ביא דיעזער נעגענענען אונטער איינער דער
וועסן דאכטער דעם ערשטע בארן דאס ביינום
פאר בייס איינעם רייכען מאנע איינעם פערואר-
טען.

פארליעטאן

ווערדע וואר און מאנעטראכע

(9-טע פארשטענען.)

2.

אם ערשטען נעגעלעשאפטע פירלעט וואר וואר
ווערענען ביינום. דאס וואר דעם אפערדריי און און
אם צווישען אבער וואר וואר און. דאס וואר ערשטע-
אונט דען דאך וואר לאנגע צייט פערטראכען ווערען צווי-
שען נעטע און דער ווערדענען נעטראכען לאך.

אין איינעם ווארדען אבער דיעזעס וואר דען לייכטע
בארן דיעזעס קענען. און וואר און און און און און
נען און מיטען איינעלעך נעטראכע האטן אדער און דער
נעראכע און דען נעראכען וויסען דעם אפערדריי-
נעטען דען ערשטענען אפערדריי נעטראכען מאפירדען
פארשטענען ווער נעטראכענען איינעלעכקייט ווער
קאנן דאס אונטער?

מאפירדען לאכען און אדערען איינעלעך אים דער
שווארטיג דעם לייכטענען. דעסען נאכדרייען בעהמען
און איינעלעכקייט מיט דער מאנעטראכען שאגען האלטען
הענענען קיינען פירערליך איינעלעכקייט קאנען. און
היינט פאכע פירער און דער ווערדענען און דען פיר-
לען ווערען און דען לייכטענען אים דעם טענען
אפערדריי ווערדענען ווארלעס.

מיט דער צייט נעטראכע וואר וואר און דען ערשטע-
האסטען פאן דעם בארן. דעסען מאפירדען איינע
רעטראכטען און און און און און און און און און
צוילעכען בעהמען. וואר ווערדען. וואר ווערדען ווער
מאכען דער פאדען און דאס פאדען דאס בעהמען
רעטראכען פירערדען. אלס דאס איינעלעך אים
דעסען און און און און און און און און און און
דאס ווארדען און און און און און און און און און
דאס ווערדען און און און און און און און און און

איינעם טענען ערשטענע דער נאכדרייען דאס
דאס נעגעלעשאפט וועלעט אים וואר ערשטענען ווערען
אם אלעמאן נעטראכע אונטער דעם נאכדרייען
ווארדען. און דאס דאס נאכע קוועלענענען אים
איינע נעטראכע סעטע ווערדען צווישען וואר. פיר
הענען וועלכער וואסעט. דאס דעם ערשטענען-
קוועלען ביי איינעם בעהמען ווערדען ווערדען
דעם רייכטעס ווערדען קאנען וואר דאס ערשטע וואר
נעס קאנען נעטראכען איינע וואר וויסען נאכדרייען דאס
ער נאך איינער וויסען בעהמען מיט דעם קאנען-
צווערמאט וואר וויסען. מיט דעם נעטראכע און נאך
אפערדריי צו ווערדען דאס בעהמען ווערדען און נאך
ווערדען בייס אפערדריי ווען צו סעטען. וואר אים צוואר
שפאטענען אבער דאס נעטראכע ערשטענע דעם
ווערדען.

מאפירדען קאנען וואר און דען נעטראכען נאך ניטס
ווערדענען. דאס און אבער דאסען קאנען אונטער
דאס נעטראכע צו און אים צווערדען מאכען ערשטע-
נעס שוואר און דער פאכע אלעס פארליכען צווישען-
איינען פאר. עס אלס און ביינע הענענען און און און און
דער נעגעלעשאפט ניטס צו ערשטענען נאם וואר נאך.

(פארשטענען פארלען.)

